

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

iln decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

XLIX. Vtrum dominium plenum eiusdem rei pro eodem instanti possit esse
adæquatè apud duos?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

difficultatem à paucis annis nonnulli magnis conatibus in vtramque partem pertractarunt circa dominium plenum, seu in solidum; cum ea qualiscumque difficultas sit omnino communis, vt per se satis patet, quibusuis aliis iuris speciebus sub eadem consideratione pleni, & perfecti intra idem genus. Verum in gratiam eorum auctorum agendum erit specialiter de dominio pleno.

QVÆSTIO XLIX.

Vtrum dominium plenum eiusdem rei pro eodem instanti possit esse adæquatè apud duos?

Videtur posse esse. 1. Quia in instanti reali donationis, aut venditionis v.g. conuenit simpliciter eius dominium tam donanti, seu vendenti, quam donatio, seu emptori. Donanti quidem, quia donatio est vsus domini in solidum, vt potè transferens illud in donatarium, & quia aliàs donaret rem, vel nondum suam, vel iam non suam. Donatario verò, quia datur in ipso acceptatio domini in solidum sibi oblata, atque acceptatio est vltimum complementum donationis. Impossibile verò est, vt donatio non fortiat suum effectum in eodem instanti, in quo ponitur vltimum eius complementum. Eadem est ratio de emente, & vendente. Datur igitur in vtroque pro eodem instanti dominium in solidum eiusdem rei. Confirmatur, quia nemo dat, quod non habet, & quiuis habet, quod acquirit; cum dat, & cum acquirit.

2. Dominium in solidum cuiusuis creaturæ circa quamlibet rem est compossibile, imò & essentialiter connexum cum dominio diuino in solidum circa eandem rem. Ergo etiam est compossibile cum dominio in solidum alterius creaturæ circa eandem. Patet consequentia, quia Dominium Dei est multò magis plenum, & in solidum, quàm dominium alterius creaturæ idèoque hoc dominium à fortiori est compossibile cum alio dominio creato circa eandem rem.

Resp. Dicendum esse dominium in solidum non posse esse simultaneè apud duos circa eandem rem loquendo de dominio perfecto, & vltimò completo in ratione talis. Hic est indubitatus Iuris peritorum omnium consensus, & communis suppositio Theologorum ex lege *vt si certo §. si duobus ff. commodati*. Ratio est clara ex definitione domini in solidum data, & explicata in qu. præcedenti sub initium. Quia de ratione domini pleni est ius disponendi perfectè, nisi lege prohibeatur; hoc est ius impedibile sola lege honestatis, & non item simili alterius iure; vtque sit libera potestas absque grauamine directè, in fauorem alterius sibi imposito. Patet autem Dominium rei habentis alium simul dominum, dominio vtroque humano esse impedibilem, quominus disponat, vt voluerit non solum lege honestatis secundum se, sed etiam iure alterius, & lege quatenus fauente directè illi alteri; eundemque condominium esse grauatum grauamine sibi imposito directè in fauorem alterius. Quare si duo homines simul essent plenè domini eiusdem rei pro eodem instanti, vterque in dispositione rei esset, & non esset impedibilis sola lege honestatis; haberet, & non haberet grauamen aliquod sibi impositum cedens directè in fauorem alterius. Quod repugnat manifestè.

Art. 1. Ad 1. Pro instanti donationis acceptatæ, seu cum primùm existit acceptatio donationis datur quidem simultaneè dominium in solidum eiusdem rei in donante, & acceptante, necnon in omnibus quibus donari, & à quibus acceptari absolute potest, sed conditionatè tantum, & extrinsecè: absolute verò, & intrinsecè solum datur in donatario acceptante donatio-

nem sibi factam. Omnè nimirum ius proprietatis quatenus extrinsecè denominans constituitur, per legem fauentem vni, & grauante alios in fauorem ipsius; intrinsecè verò per cognitionem, & volitionem, quibus cognoscitur verè, & acceptatur talis fauor, vt dictum est q. 6. Cum igitur respectu cuiusuis habentis intrinsecè, & absolute dominium in solidum alicuius rei pro aliquo tempore, detur eiusmodi lex ipsi fauens pro toto tempore sequenti absque vllò termino; faueat verò non omnino absolute, sed conditionatè ipsi quidem domino quousque volet sibi retinere dominium; cæteris autem quibusuis ex quo idem dominus voluerit dominium in eos transferre, vt dictum est qu. 43.

Art. 2. Cum inquam hæc ita se habeant, patet dominium in solidum pro eodem instanti dari extrinsecè, & conditionatè in donante, & donatario, necnon in omnibus, & quibusuis aliis capacibus, quibus eadem res donetur. Quia verò voluntas absoluta habendi rem, vt suam directè per veram cognitionem donationis, solum datur in donatario eam acceptante, cum in donante detur è conuerso nolitio habendi rem, vt suam, patet similiter donatario, & non donanti conuenire intrinsecè, & absolute dominium rei pro instanti donationis, & pro omnibus sequentibus quousque ipse velit; autem dicitur dominus simpliciter cui dominium conuenit intrinsecè, & absolute, is verò, cui non nisi extrinsecè, & conditionatè conuenit, dicitur dominus secundum quid, dum agitur de dominio adulti potentis acceptare, & reiicere dominia rerum pro libito.

Art. 3. Quapropter donatio est vsus domini conuenientis donatori extrinsecè, & conditionatè per denominationem prouenientè à dominio intrinsecò, & absolute instantis immediatè antecedentis, & à legè conditionatè fauente pro eodem donationis instanti. Non verò est vsus domini simpliciter talis, seu conuenientis intrinsecè, & absolute pro ipso donationis instanti, quod liquet satis ex dictis. Et ex eo præterea, quia donatio est translatio domini ex donante in donatariū, & nihil ibi perseverat, vnde transfertur, in sensu composito translationis. Quapropter donator donat rem iam non suam intrinsecè, & absolute, Tò iam significante instans reale. Nempè pro priori naturæ ad actum donationis res donata præscindit à sua, & non sua ipsius donantis intrinsecè, & absolute; estque sua ipsius extrinsecè, & conditionatè sub hac conditione, si ipse velit. Idemque dicitur suo modo de vendente, respectu emptoris, deque qualibet alia libera abdicatione domini præhabiti. Patet igitur totum argumentum illud habere apparentiam propter indistinctionem, & confusionem domini absolute, & vltimò completi, respectu eius, quod est tantum extrinsecum, & conditionatum, atque secundum quid.

Art. 4. Ad Confirmationem. Sicut in aliquo sensu est verum, nemo dat, quod non habet; ita est verissimum simpliciter nemo habet, quod dat, in sensu composito donationis. Aliàs componeretur datio cum retentione simpliciter. Simili modo est in aliquo sensu: verum nemo spoliatur bonis, quæ non habet, & tamen est verissimum simpliciter: nemo habet bona, quibus spoliatur, in sensu composito spoliationis. Spoliatur autem bonis, qui illa donat aliis, nec quidquam refert pro modo verificationis earum propositionum, an propria, an aliena voluntate spoliatur, sicut nihil interest pro modo verificationis istarum; nemo moritur, aut occiditur nisi viuat, & nemo viuat, cum moritur, aut occiditur, in sensu composito mortis, aut occisionis; nihil inquam interest, an vulnere sibi inflicto per se, an aliena confossus manu occumbat. Distinguenda igitur est illa propositio iuxta proximè dicta; nemo dat, quod non habet, vel extrinsecè, & conditionatè, vel intrinsecè, & absolute; Conceditur propositio. Quod non habet intrinsecè, & absolute, tunc, cum

datur, negatur propositio. Quæ distinctio est clara ex dictis, & est necessariò adhibenda ab omnibus in exemplis modò propositis. Videatur si placet circa materiam huius obiectionis longa, & acuminum locuples controuersia seriò agitata à Card. de Lugo disp. & sect. 2.

Ad 2. Dominium diuinum non est dominium utilitatis, respectu sui, sed purè excellens, qualis dominij nos sumus incapaces; nostrum verò dominium est utilitatis, respectu nostri, cuius utilitatis Deus non est capax, ut pluribus expositum est q. 4. & 19. Non autem mirum est, si quæ sunt vsque adeò diuersa, nec se inuicem impediunt, sed potius iuuant, ut liquet ex illis duobus locis; sint mutuo compossibilia, imò, & essentialiter inseparabilia propter subordinationem alterius ad alterum: & nihilominus sint inter se incompossibilia, quæ sunt eiusdem rationis, ideòque sibi inuicem nocentia, & impediencia mutuo plenitudinem alterius non sola lege honestatis secundum se, quæ sola impedire iuridicè potest Deus, vsus rerum nostrarum; sed etiam iure utilitatis, quod est essentialiter dominio humano. Inter quas impeditiões, seu obligationes impeditiuas vsus quantum, & quale discrimen intercedat, videri potest in eadem illa q. 3. post medium.

QVÆSTIO L.

Verum vsus licitus rerum vnico vsu consumptibilium sit separabilis ab omni domino, & iure proprietatis?

Videtur non esse separabilis. 1. Quia Ioannes 22. in Extrauagan. *Ad Conditozem* docet vsum licitum talium rerum esse indistinctum à vero dominio, & vero iure proprietatis circa easdem.

2. Verus Dominus rerum consumptibilium vnico vsu nihil habet ex vi sui dominij præterquam posse illas licitè quoties libuerit, seu consumere, seu distrahere. Ergo quicumque hoc ipsum facere potest licitè, & absque cuiusquam iniuria eo ipso habet verum dominium, verumque ius proprietatis. Pater consequentia, quia repugnat eum non esse verè Dominum alicuius rei, cui licet quoties libet quidquid licet vero Domino ex vi sui dominij.

Art. 1. Resp. Pro clariori determinatione quæstionis adhibenda est distinctio. Vsus actiue, & potestatiue sumptus pro iure, seu libera facultate vtendi inimpedibili ab alio præterquam per legem honestatis secundum se, seu non ligabili per voluntatem alterius præcisè quatenus cõsulentis commodis suis, procul dubio est inseparabilis, ac indistinctus à dominio, & proprietate, ut patet ex eius expositione data in qu. 48. At verò vsus destitutus iure, & libera facultate cum lege directè fauente ipsi, & grauante in fauorem eius quouis alios utilitatis capaces, ideòque pendens semper, ut sit licitus à voluntate alterius potentis pro libito reuocare licentiam, ac permissionem vtendi quoties, & quouisq; voluerit; hoc est vsus sumptus purè passiuè, ac terminatiue comparatione iuris, cui subest, seu sumptus pro nuda physica potestate licitè vtendi est separabilis, atque omninò distinctus adæquatè ab omni specie dominij, & proprietatis. Quia videlicet vsui sic sumpto nullatenus conuenit definitio vlla alicuius veri dominij, aut iuris proprietatis, ut patet clarè ex dictis in eadem illa quæst. imò eidem repugnat clarè definitio iuris proprietatis in genere tradita in qu. 3. Nec enim talis vsus, aut potestas taliter vtendi est libera facultas munita lege fauente ipsi, & grauante alios; solum si quidem existit munita gratiosa alterius voluntate semper reuocabili, adeòque est grauata per legem in fauorem ita potentis reuocare permissionem, & impedire

vsus propter solum commodum impediens. Videantur, quæ dicta sunt in illa quæst.

Art. 2. Constat hoc idem ex extrauagantibus Nicolai III. & Clementis V. aliorumque Pontificum decretis statuentium, ut videre est in Priuil. Minorum D. Frãscisci verbo *paupertas* eosdem Minores, neque omnes in communi, neque singulos in particulari habere vllum dominium, aut proprietatem circa vllum genus bonorum, seu mobilium, seu immobilium, tamen si potiantur vsu licito facti, tam quoad consumptionem, quam quoad distractionem per emptionem, venditionem, aliosque contractus. Quia videlicet hæc omnia possunt dependenter à licentia, & consensu summi Pontificis potentis absque vlla iniustitia aduersus aliquod eorum ius eadem omnia illis negare, quando-cumque volent.

Art. 3. Nec obstat Ioannes 22. In citata extrauaganti *Ad Conditozem* abdicasse à se, & à sede Apostolica dominium eorum bonorum. Quia idem dominium reassumptum iterum fuit ab aliis Pontificibus modo indicatis, ut constat expressè ex loco indicato. Nec interitum mansit tale dominium apud Minores, sed apud fideles subministrantes elemosynas, de quorum consensu implicito, vel explicito semper reuocabili procedebant ad vsus sibi permissum à domino, simul renitentes constanter omni veræ proprietati, veròque dominio. Quod profectò inesse nolenti nullo pacto potest, cum essentialiter, & intrinsecè constituatur quoad suum conceptum vltimò completum per actum volendi habere rem tanquam propriam, ut dictum est qu. 5. Itaque vsus licitus purè passiuus modo explicato est proculdubio separabilis à dominio, & ab omni specie proprietatis, & iuris.

Ad 1. Doctrina illa Ioannis 22. non fuit definitiua, ut Pontificis, sed merè assertiua, ut doctoris priuati. Quia controuersia erat de puncto iuris, & non de re dogmatica. Probabile deinde est, quod dicunt, Lessius, & alij eam quæstionem inter Ioannem, & defensores causæ Minorum, fuisse solum de voce. Quod est facile, dum agitur de rebus habentibus magnam inter se affinitatem, quoad exteriorem, ac sensibilem per se operandi modum, atque differentia reuocatur ad conceptus quidditatiuos, quorum est facilis æquiuocatio cum proprietate separabili quidem absolute, sed quæ raro separatur, cuiusmodi est potestas vtendi licitè aliqua re comparatione dominij, ac proprietatis circa eandem.

Ad 2. Discrimen quoad exteriorem operandi modum, pro ut exercetur de facto à vero domino, & non domino vsus sibi liciti, & rei qua virtut vix apparet vllum; fieri tamen potest voluntate domini, ut sit manifestissimum. Quia potest, tùm reuocare consensum necessarium pro vsu licito non domini, tùm eundem vsus permittere, non nisi sub hac conditione, ut ipse, vel aliquis eius minister adeatur toties quoties immediate ante vsus, vel saltem toties in anno ad renouandum consensum permissum, aliisque similibus conditionibus grauare multipliciter potest. Idque ipsū facere nequaquam potest, qui est vsuarius purè passiuè, sed nec resistere licitè potest prædictæ veri domini voluntati, aut auferenti vsus, aut grauanti, ut volent. Deinde utcumque magna sit affinitas, quoad praxim exteriorem inter dominum, & non dominum vsus utriusque liciti; maxima nihilominus differentia est quoad affectum, & interiorem animi dispositionem. Longè namque diuerso modo incubat animus dominantis, tam rebus, quam vsibus verè suis, & in impedibilibus ab alio operante gratia sui, atque in utilitatem ipsius, quam iisdem adhæreat animus non domini semper quantum est de se dispositus, ut priuetur rebus omnibus, omnique rerum omnium vsu, quoties alij libuerit præcisè, quia liber alij, quacumque deum de causalibus.